

Maar gelukkig is Willem Wijnand daar niet bij geweest. Hij was geplaatst in het 5e bataljon van dat regiment. Dit was het depotbataljon in Luik, dat verantwoordelijk was voor de op- leiding en uitrusting van de gevechtstroepen.

Het restant van het 126e Regiment werd in maart 1813 samengevoegd met het 123e Regiment Infanterie de Ligne. Willem Wijnand werd in de daaropvolgende maanden bevorderd tot sergeant-majoor. Het legeronderdeel maakte deel uit van de Rijn-Armee.

Hij nam deel aan de verdediging van Wesel, een stad net over de grens met Duitsland. In oktober 1813, bij de Volkerenslag bij Leipzig, waren de legers van Napoleon grotendeels verslagen. Onder andere door het Pruisisch leger. In november 1813 werd Wesel door deze Pruisische troepen omsingeld.

Dan volgt een verwarde tijd. In latere Nederlandse stamboeken van Willem Wijnand wordt een overplaatsing op 30 december 1813 omschreven als "krijgsgevangen". In zijn Franse stamboek stond geschreven "*Passé au depot des étrangers*". Het lijkt erop dat de niet Franse soldaten werden geïnterneerd. Wellicht was de legerleiding bang dat zij zouden overlopen naar de overwinnaars.

Op 3 januari 1814 wist hij bij Roermond te ontsnappen en meldde hij zich later bij de autoriteiten in het inmiddels bevrijde Amsterdam. Hij werd direct opgenomen in het nieuw gevormde Nederlandse leger. Ondanks een schotwond in de voet, opgelopen bij Wesel door een schot met een snaphaan, werd hij als sergeant-majoor ingelijfd bij de 3e compagnie van het 6e bataljon Infanterie Landmilitie. Hij werd geschikt geacht voor administratieve taken en voor de instructie van manschappen.

Al een paar maanden later wordt hij bevorderd tot 2e luitenant.

Zijn legeronderdeel werd verplaatst naar Waspik. Het had inmiddels een andere naam gekregen: bataljon Nationale Militie nr. 7. Het werd in 1815 ingezet bij de gevechten bij Quatre Bras en Waterloo, waar Napoleon definitief werd verslagen. Het bataljon onder bevel van luitenant-kolonel H. Singendonck telde 22 officieren en 622 manschappen; 22 manschappen sneuvelden en 278 militairen bleven vermist en werden nooit teruggevonden op het verwoeste slagveld.

Een paar jaar later, in 1817, kregen alle Nederlandse soldaten die aan de slagen hadden deelgenomen een extra uitkering. Willem ontving als gratificatie f 393,95. Toch zo'n 1,5 maal het jaarloon van een arbeider.

Na de Franse veldtocht lag Willem in garnizoen in Utrecht, waar hij zijn latere echtgenote, Wilhelmina Antonetta Chatin, leerde kennen. Zij is geboren in Workum op 12 juli 1795, dochter van Willem Eli Chatin, predikant, en Rijka Cranssen.

Zij trouwen in Utrecht op 15 oktober 1817.

Een half jaar later, zij wonen dan aan de Steenweg in Utrecht, wordt op 13 april 1818 hun zoon Willem geboren. En een goed jaar later, zij wonen dan aan de Donkere Gaard in Utrecht, wordt op 25 oktober 1819 hun zoon Ricardus Wijnand geboren.

Naar Indië

In 1820 werd hij overgeplaatst naar de troepen bestemd voor Oost-Indië. Op 7 juli vertrok hij uit Veere met het schip "Middelburg" naar Nederlands-Indië; op 24 december arriveerde het schip in Batavia.

De familie ging wonen in Weltevreden, waar een paar maanden na aankomst hun jongste zoon overlijdt op 12 maart 1821.

In datzelfde jaar, op 18 november 1821 wordt weer een zoontje geboren. Ook hij krijgt de naam Rikardus Wijnand. Een maand later wordt hij op 9 december in de Weltevreden kerk gedoopt. Maar ook dit kind zal niet lang leven. Op 16 september 1822 is het in Weltevreden overleden, 9 maanden oud.

Niet lang hierna werd Willem overgeplaatst naar het eiland Banka. Hier werd, in Muntok, zijn dochter Hendrika Sara Antoinetta geboren op 27 oktober 1823.

Na een korte terugkeer naar Weltevreden, waar dochter Hendrika op 9 januari 1825 is gedoopt, wordt Willem opnieuw overgeplaatst, nu naar Padang aan de westkust van Sumatra.

Na enkele jaren dienst werd hij in 1831, inmiddels kapitein-kwartiermeester, overgeplaatst naar het Algemeen Depot in Batavia. Kort daarop kreeg hij twee jaar verlof naar Nederland. Zwager en latere schoonzoon Jan Willem van Weelderen beschrijft een en ander in zijn ego-document "Levensbericht":

..... waar hij bij de militaire administratie werd overgeplaatst, na eerst te Muntok (eiland Banka), en later te Padang op Sumatra's westkust te hebben gediend en tot kapitein te zijn geavanceerd, den 22en Juni 1831 met verlof naar het vaderland op reis ging, voornamelijk om aan zijne kinderen Willem Milar, den 13en April 1819 te Utrecht en Hendrika Sara Antoinette, den 27en October 1823 te Muntok geboren, eene behoorlijke opvoeding te verschaffen...

Verlof in Nederland

Op 22 juni 1831 vertrok het gezin met het schip "Suzanne"; de reis duurde opnieuw ongeveer vijf maanden. Bij aankomst was zoon Willem dertien jaar en zijn zus Hendrika acht jaar. In Nederland waren het roerige tijden: de Belgische Opstand was uitgebroken en in augustus 1831 werd het Nederlandse leger ingezet tijdens de Tiendaagse Veldtocht.

Mogelijk was dit mede aanleiding om Willem Wijnand op 5 maart 1832 tijdelijk opnieuw in Nederlandse dienst te roepen; pas op 5 september 1834 werd hij uit deze tijdelijke dienst ontslagen.

In Den Haag, waar het gezin woonde, werd Willem Wijnand tevens voor korte tijd ingedeeld bij de Schutterij. In de 's-Gravenhaagsche Stads-Almanak voor het jaar 1833 wordt hij genoemd.

SCHUTTERIJ.

Kolonel-Generaal der Schutterijen in het Rijk.
Z. K. H. de Prins van Oranje, Veldmaarschalk, Opperbevelhebber des legers.
Raad van administratie voor de mobiele Stedelijke Schutterijen, bureaux Buitenhof bij de gevangen-poort en Binnen-hof naast de hof-poort.
*C. C. V. Baron van den Boetselaer *, Kolonel, President, Lange Vijverberg.*
Mr. P. Stratenus, Nobelstraat, } Kapiteins, leden van
Mr. J. A. Philipsse, Prinsessegracht, } den Raad.
H. Saltet, Kapitein-Kwartiermeester, } Uit de onderscheidene
A. Pronk, Kapitein, Administrateur van } korpsen van het
kleeding en wapening, } leger bij den Raad
J. de Bock, Majoor, } gedetacheerd en
J. W. D. Caillou, Kapitein, } daarbij werkzaam:
W. W. Milar, Kapitein-Kwartiermeester, }
A. H. van Heuven Staereling, 1^e. Luitenant-Kwartiermeester, }
C. Alberti, 2^e. Luitenant-Kwartiermeester, }

Terug naar Indië

Het "Levensberigt" vermeldt

.....In December 1834 de terugreis naar Indie aanvaard te hebben, kwam hij in het laatst van April 1835 te Batavia aan en werd vervolgens tot Majoor, of, zooals de titel luidde, Onder Intendant bij de Militaire Administratie der 1e klasse, bevorderd.....

In de lokale pers werd melding gemaakt van zijn aankomst. Diverse advertenties laten zien dat Willem Wijnand regelmatig betrokken was bij de in- en verkoop van militair materieel.

—Op de vendutie van donderdag aanstaande den 5den November, voor het negotiehuis van *Thompson, Roberts & Comp.* zal ten 11 ure precies, voor rekening van het Gouvernement worden verkocht, eene hoeveelheid van 500 à 1,000 Amsterdamsche ellen donkerblauw circassienne, zijnde een goed en ligt soort van laken, kortelings uit Europa aangebragt.

De kolonel, inspecteur en chef der militaire administratie.
Bij afwezigheid.
De waarnemend adjunct onder-inspecteur 1ste klasse,
MILAR.

ADVERTENTIEN.

Voor de troepen zijn benooidigd, circa 5,000 stukjes chineesch katoen. Gegadigden tot de levering daarvan, gelieven zich te adresseren met overlegging van monsters en opgave van den prijs, binnen den tijd van acht dagen bij den onder-inspecteur in de 1ste groote militaire afdeeling te Weltevreden, van wien zij nadere aanwijzing zullen verkrijgen.

De kolonel, inspect. en chef der milit. administratie,
Bij afwezigheid.
De waarn. adj. onder-inspect. der 1ste klasse,
BATAVIA, den 32den Aug. 1836. **MILAR.**

De familie Milar behoorde tot de Hervormde Kerk; uit de uitgaande attestaties van de gemeente Den Haag naar de gemeente Batavia blijkt hun kerkelijk lidmaatschap. In de Hervormde gemeente te Batavia was Willem Wijnand omstreeks 1839 ouderling.

Door zijn militaire functie behoorde hij tot het selecte gezelschap van circa vijfenzeventig hoge ambtenaren en officieren dat aanwezig was bij het leggen van de eerste steen van Fort Frederik in Batavia door prins Willem Frederik Hendrik, de derde zoon van koning Willem II. Alle aanwezigen ontvingen ter herinnering een oorkonde.

Willem Wijnand Milar overleed in Batavia op 6 september 1841.

Volgens het "Levensbericht"*na een lijden van ruim acht maanden aan borstwaterzucht.....*

Hij werd begraven op de begraafplaats Tanahabang te Weltevreden.

Zijn weduwe laat een uitgebreide rouwadvertentie plaatsen.

De weduwe Milar

Kort na zijn overlijden, op 28 september, vond voor het huis van de weduwe Milar een vendutie plaats.

Op 26 januari 1842 trouwt haar dochter Hendrika met Jan Willem van Weelderen en al in 1835 ging haar zoon Willem in het leger. Dus geen zorgen over de kinderen meer.

Tijd voor haar om voor familiebezoek naar Nederland te gaan.

In het "Levensbericht" staat: *: Mijn schoonmama had het voornemen opgevat om in het begin van het volgende jaar (1843) naar het vaderland te vertrekken, en na verloop van jaren herwaarts weder te keren; De uitvoering van dit voornemen werd echter verhaast door eene intusschen ontstane oneenigheid, zoodat zij reeds den 18en Juni 1842 de reis aannam.*

Waarover de ruzie precies ging – met haar dochter, haar schoonzoon of anderen – is door de schoonzoon niet nader opgetekend. Op 19 juni 1842 vertrok zij met het schip "Prins van Oranje", vergezeld door haar vriendin, de weduwe Henriëtte Jacoba Johanna Valckenaer- Doornik.

Tijdens haar verblijf in Nederland woonde Wilhelmina in Goes, waar haar zus Maria Magdalena Sara – gehuwd met Philippus Verhagen – woonde. Haar broer François woonde in Arnemuiden op Walcheren.

In Goes logeerde zij bij haar zus Maria, samen met de weduwe Valckenaer. De familie Verhagen woonde in de Sint Jacobstraat Oostzijde, wijk B73.

Wellicht werd het wat te druk in huis, want kort daarop verhuisden de weduwen naar de Korte Kerkstraat Westzijde, wijk A1. Ten slotte konden zij inwonen bij Otto Verhagen aan de Grote Markt, wijk A115. Dit was een kleinzoon van Wilhelmina.

Na ongeveer vier jaar keerde zij naar Indië terug; de familieruzie leek inmiddels te zijn bijgelegd:

.....Na een afwezigheid van ruim 4 jaren kwam den 19den Augustus 1846 onze moeder en behuwd moeder Mevr. De weduwe Milar uit Holland terug met hare vriendin Mevrouw de weduwe Valckenaer; Beiden namen hun intrek bij ons en maken sedert dat tijdstip een deel van ons huisgezin uit.

Enkele jaren later vertrok zij definitief naar Nederland. Zij reisde samen met haar dochter Hendrika Sara Antoinetta, die haar kinderen naar Nederland bracht voor hun scholing. Het "Levensbericht" meldt:

.....vertrekt 4 mei 1851 met de "Banca" naar Nederland met haar kinderen voor een goede opvoeding. Haar moeder Chatin (met vriendin de weduwe Valckenaer) vergezellen haar. Zij zijn op 25 september 1851 in Brouwershaven gearriveerd, hebben vervolgens familie te ter Goes bezocht en zijn 16 oktober 1851 in den Haag aangekomen waar de familie zich vestigde in het bovenhuis van Leijdenroth op de Dunnebierkade.....

Het adres aan de Dunne Bierkade werd het vaste aanspreekpunt voor Indische familieleden die later met verlof of voor opleiding naar Nederland kwamen. Ook de meegereisde dochter met haar kinderen woonde hier tot 1854, toen Hendrika Sara Antoinetta van Weelderen-Milar met haar jongste kind naar Indië terugkeerde. terwijl De overige kinderen bleven in Nederland voor hun opleiding en woonden bij hun grootmoeder.

Over de verdere jaren in Den Haag is weinig bekend, behalve dat Wilhelmina ernstig ziek is geweest en in 1875 in een advertentie in de krant iedereen bedankte voor de vele blijken van medeleven.

Op hoge leeftijd verhuisde zij nog naar Utrecht. Op 15 augustus 1879 werd zij ingeschreven aan de Oudegracht nr. 1, waar zij inwoonde bij Margaretha Helena Louisa van Laren, weduwe van haar kleinzoon Jan van Weelderen.

Overleden te UTRECHT, den 12° Oktober 1879,
Vrouwe WILHELMINA ANTONETTA CHATIN,
Weduwe van WILLEM WIJNAND MILAR, in den
ouderdom van ruim 84 jaar.

Eenige kennisgeving. [18958]
*Wegens buitenlandsche Betrekkingen eerst
heden geplaatst.*

Wilhelmina overleed daar op 12 oktober
1879, op 84-jarige leeftijd.

Afstammingslijn

Willem Milar ca. 1698-1778

x **Annetje Jans van Gent** 1703-1775

Willem Milar 1746-1826

x **Antje Bogaart** 1753-1804

Willem Wijnand Milar 1790-1841

x **Wilhelmina A. Chatin** 1795-1879

Willem Milar 1818-1866

x **Johanna Maria Tobias** 1815-1900

Willem W. Milar 1848-1912

x **Clara Elisabeth P. Schlüter** 1862-1929

Oscar Couwenberg 1888-1958

x **Caroline E.M. Milar** 1896-1912

Oscar W.H. Couwenberg 1912-1995

x **Louise van Lingen** 1917-1997

Cees Feringa

X *Mirna Couwenberg*

Ronald Bezemer

X *Marieke Feringa*

Tim en Daan